

Daži aspekti no pētījuma «Citēšanas principi Latvijas Universitātē»

Gita Rozenberga

Latvijas Universitātes Bibliotēka. Dokumentālists

Some aspects from research «Principles of citation in the University of Latvia»

Gita Rozenberga

Library of the University of Latvia. Documentalist

Некоторые аспекты из исследования «Принципы цитирования в Латвийском Университете»

Гита Розенберга

Библиотека Латвийского университета. Документалист

Abstract. In this scientific work the situation in the faculties of the University of Latvia has been analyzed, for example, what is the choice of citation style that has been used in the diploma work, in what way are the students provided with information and how can they obtain the knowledge of using the bibliographic references and citations, and what is the role of the University of Latvia in this process. There is an insight given into the most relevant research and knowledge in the world and Latvia, in the field of citation.

Keywords: *bibliographical references, citation, reference, the principles of citation, the style of citation, the system of citation.*

Аннотация. В статье изложены некоторые аспекты результатов анализа ситуации на факультетах Латвийского университета: каков их выбор по стилям цитирования, которые должны применяться для дипломной работы; как обеспечивается информированность студентов и как это способствует усвоению навыков работы с библиографическими указаниями и ссылками; какова роль в этом процессе Библиотеки Латвийского университета. Дается представление о наиболее существенных исследованиях и знаниях в мире и в Латвии.

Ключевые слова: *библиографические ссылки, принципы цитирования, система цитирования, ссылки, стили цитирования.*

Ievads

Pētījuma nozīmi, vērtību un lietderību nosaka tā saistība ar citu autoru pētījumiem. Zinātniskie darbi veido informācijas telpu, sava veida sistēmu, kurā jaunam pētījumam, kā jebkuram citam elementam, ir jāiekļaujas. Kā palīgsistēma te kalpo citēšanas principi, kuri jāpārzina katram pētniekam. Bibliogrāfisko norāžu un atsauču veidošanu nosaka starptautiski standarti. Pastāv virkne dažādu citēšanas stilu, kuriem katram ir sava izcelšanās, pazīmes un apraksts. Studentiem ir jāapgūst studiju virzienam atbilstošs citēšanas stils vai pat vairāki stili.

Mūsdienās ir pieejamas informācijas un komunikāciju tehnoloģijas, kas ir lietderīgas zinātniskā darba piezīmju organizēšanai (tai skaitā bibliogrāfisko norāžu un atsauču programmatūras jeb lietotnes, jeb pārvaldības rīki), kā arī informācijas vai pētnieku viedokļu apmaiņai un sadarbībai.

Rakstā aprakstīts pētījums, kas tapis kā maģistra darbs ar mērķi noskaidrot, kādus citēšanas stilus izmanto Latvijas Universitātē, un noskaidrot akadēmiskā personāla attieksmi un Latvijas Universitātes Bibliotēkas lomu citēšanas principu pielietojuma aspektā.

Ieskats teorētiskās atziņās

Citēšanas principi no praktiskā pielietojuma puses ir maz pētīti, taču, aplūkojot tematu plašāk, tēma ir pētīta gan ārzemēs, gan Latvijā – vairāk publikāciju izplatības, autortiesību un citēšanas analīzes, zinātniskās produktivitātes un komunikācijas un semantikas aspektā. Vērtīgu grāmatu ir sagatavojušas autores Baiba Mūze, Daina Pakalna, Iveta Kalniņa (Mūze, Pakalna & Kalniņa, 2005), kur gūstamas atziņas terminoloģijas un dažādu citēšanas stilu izpratnei.

Konkrētam pētījumam būtiskas atziņas devusi M. Liu (Liu, 1990) savā disertācijā, kuru veltījusi citēšanas nozīmes un citēšanas procesa, funkciju, citēšanas motivācijas jautājumiem. M. Liu izteikusi domu, ka citēšanas procesu pētniecība ir cieši saistīta ar citēšanas nozīmes izpratni. Citēšanas process jāaplūko no citēšanas paradumu aspekta, tas ir, no sapratnes par saistību starp citēšanu un citētiem dokumentiem zinātniskajā literatūrā. Citēšana ir globāls process, kurā zinātnieki zinātnisko žurnālu redkolēģijās paši nosaka noteikumus rakstu iesniegšanai, tai skaitā nosaka arī citēšanas formu, kas ļauj secināt: viņi citēšanas principus ne tikai paši izmanto, bet arī piedalās to veidošanā un ir atzinuši par svarīgu, lai zinātniskajā komunikācijā vienotos par sistemātisku citēšanas stilu pielietojumu. M. Liu izpētījusi, ka viens no būtiskākajiem faktoriem citēšanas procesā ir institūcijas bibliotēka.

P.F. Bleinai (Blaine, 1991) rakstā «Bibliogrāfisko atsauču un norāžu akurāta pielietojuma nozīmes mācīšana» ir izdevies pierādīt, ka atkārtota mācīšana, atgriezeniskā saite un individuālā pieeja noder ne tikai bibliogrāfisko norāžu un atsauču apguvei, bet arī veicina profesionālu attieksmi; ka precizitāte ir svarīga pētījumu veikšanā un dokumentēšanā. Viņa novērojusi, ka ikgadēju apmācību rezultātā studenti vēlāk, izstrādājot studiju gala darbus, veido daudz kvalitatīvākus izmantotās literatūras sarakstus un atsauču pielietojumu, un tādējādi tiek ietaupīts darba vadītāja laiks un vairāk tiek pievērsta uzmanība pētījuma saturam.

Citēšanas principiem pievērsušās pētnieces S. Pārka L. E. Mērdisa, K. Dž. Ērija (Park, Mardis & Ury, 2011), viņas saskata nepieciešamību nodrošināt citēšanas stilu apguvē sistemātiskumu. Autore ierosina izmantot četru veidu apmācības līdzekļus – mācību grāmatas, ceļvežus tiešsaistē, norādījumus dažāda līmeņa studijām, bibliogrāfisko norāžu un atsauču pielietošanu praksē ar individuālām konsultācijām (bibliotekāra vai studiju darba vadītāja).

Autores N. van Nouta Čisma un Š. Wīrakūna (Chism & Weerakoon, 2012) min, ka atsauču un bibliogrāfisko norāžu lietošana ir rutīnas uzdevums, un tas izvirza prasību bibliogrāfisko norāžu un atsauču praktiskai apgūšanai pielietot sistēmisku pieeju. Viņas pētījumā atzinušas, ka citēšanas prasmju rezultātus ietekmē arī citēšanas stila lietotāja motivētība un personīgās īpašības. Studenti informē, ka citēšanas stila lietojums ir pretrunīgs, atsevišķos gadījumos nosacījumiem trūkst loģiskuma, informācijas resursu veidu atšķiršana sagādā grūtības.

Citēšana ir daudz pētīta bibliometrijas aspektā. Dž. Nikoleisens (Nicolaisen, 2007) pētījumā «Citēšanas analīze» plaši raksturojis dažādus citēšanas analīzes teorētiskos skatu punktus un nonācis pie secinājuma: lai saprastu citēšanas paradumus, ir jāpievēršas kolektīvām zināšanu struktūrām.

Citēšanas analīzes jomā veikti pētījumi arī Latvijā. Ievērojamākais, kas veltīts universitātēm, ir Dainas Pakalnas (2010) «Bibliometrijas un vebometrijas lietojums augstskolu darbības novērtēšanā», kurā autore vērs uz uzmanību uz Latvijas Universitātes darbinieku darbu atspoguļojumu visvairāk citēto autoru sarakstos un «Zinātnes citēšanas rādītājā». D. Pakalna izpētījusi, kā var novērtēt augstskolu darbību, un konstatējusi, ka pastāv piecas pieejas, no kurām divas saistītas ar citēšanas analīzi.

Plašu pētījumu veicis R. B. Viljamss (Williams, 2011), kas rakstā «Citēšanas sistēmas bioloģijas zinātnēs» pievēršas citēšanas sistēmu veidošanās vēstures un klasifikācijas jautājumiem. Autors atzīst, ka citēšanas sistēmas izvēli zinātnēs nosaka dažādi faktori, piemēram, tipogrāfijas tehnikas attīstība un nozaru specifika.

J.Zaicevs (2012) savā maģistra darbā spriež, ka informācijas apjoma un apstrādes iespēju pieaugšana traucē ātri atrast vajadzīgo informāciju, kas rosina nepieciešamību pēc pakalpojumiem, kas balstīti uz jaunām tehnoloģijām un kuru kvalitāti var ietekmēt neprecīza informācija tīmeklī, tai skaitā arī neprecīzi veidotas bibliogrāfiskās norādes un atsauces.

Pētījuma metodoloģija

Pētījumā (Rozenberga, 2013) par citēšanas principiem ir izmantotas trīs metodes – kontentanalīze, daļēji strukturētā intervija un anketēšana. Kā pamatmetode izvēlēta kontentanalīze. Ar kontentanalīzes palīdzību ir meklētas atbildes uz jautājumiem, vai un kāda informācija Latvijas Universitātes fakultāšu metodiskajos norādījumos ir sniegta par citēšanas principiem, kas izmantojami studentu noslēguma darbu izstrādei un noformēšanai. Dati apkopoti 26 kategorijās. Kategorijas iedalītas sešos blokos: informācija par citēšanas nepieciešamību, citēšanas stili, atsauču un bibliogrāfisko norāžu piemēri, automatizētie citēšanas rīki, citēšanas principu pielietojums metodiskajā norādījumā, informācijas par citēšanu īpatsvars (pēc simbolu skaita) metodiskajos materiālos. Kopā izanalizēti 33 metodiskie norādījumi.

Lai noskaidrotu mācībspēku viedokli un informētību, izmantota daļēji strukturētā intervija, kuras pamatā izveidota aptaujas anketa ar konkrētā secībā dotiem 16 dažāda veida (gan brīvie jautājumi, gan jautājumi ar gataviem atbilžu variantiem) jautājumiem. Intervijas sākumā iekļauti pētījuma objekta pamatjautājumi – kas LU nosaka citēšanas principu izvēli, kādus citēšanas stilus tiek rekomendēts izmantot LU fakultātēs, atšķirības studiju līmeņos, kādas ir citēšanas sistēmu funkcijas un nozīme; pēc tam paredzētie domāti papildus informācijas noskaidrošanai: vai pasniedzēji ir informēti un izmanto citēšanas automatizētos rīkus, kas var veicināt bibliogrāfisko norāžu un atsauču pielietojuma prasmes, kāds ir LU Bibliotēkas ieguldījums citēšanas stilu pārzināšanas veicināšanā LU fakultātēs.

Kopā intervēti pieci dažādu nozaru pārstāvji un saņemtas divas rakstiski aizpildītas aptaujas anketas.

Autore uzskata, ka bibliotēkas var sniegt atbalstu lasītājiem citēšanas principu apgūšanā un veidot izpratni par dažādu citēšanas stilu pielietojumu, tāpēc ir vērtīgi noskaidrot, vai LU Bibliotēkas piedāvātajā pakalpojumā klāstā tiek ietvertas iespējas citēšanas stilu apguvei, kā arī bibliotekāru informētību par tēmu - citēšanas principi – un to, vai un par kuriem citēšanas stiliem bibliotekāri ir informēti. Pētījuma veikšanai izvēlēta aptaujas metode – anketēšana.

Sastādīta anketa ar diviem jautājumu blokiem. Pirmais bloks sastāv no desmit jautājumiem par citēšanas principu apguves iespējām Latvijas Universitātē.

Otrais jautājumu bloks paredzēts, lai noskaidrotu, kurus no citēšanas stiliem LU bibliotēkas darbinieki atpazīst, un kurus ir lietojuši. Atbildes no kopā 33 respondentiem saņemtas nedaudz vairāk par pusi – 55 % no visām anketām.

Rezultāti

Pētījuma gaitā pievērsta uzmanība citēšanas principu nozīmes izpratnes un prasmju veicināšanas iespējām, vairāk skatoties tieši no praktiskās citēšanas principu pielietošanas puses, informāciju apstrādājot, nevis lietojot. Pētījumā noskaidrots, kāda ir

situācija LU fakultātēs attiecībā uz citēšanas stilu izvēli un pielietojumu ikdienas studiju un pētnieciskajā darbā.

Izvirzītā hipotēze – dažādās Latvijas Universitātes fakultātēs un studiju programmās tiek lietoti atšķirīgi citēšanas stili – tika pierādīta, jo gan pasniedzēju sniegtā informācija, gan metodisko materiālu analīze liecināja, ka patiešām ir tā, ka katrai nozarei ir nepieciešams kaut kas savs. Respondentu atbildes liecina, ka citēšanas stila izvēles prakse fakultātēs ir atšķirīga, tāpat arī atbildība par šo zināšanu lauku fakultātēs sadalīta dažādi.

Otra hipotēze – Latvijas Universitātes Bibliotēkas bibliotekāri ir iesaistīti citēšanas principu izstrādē fakultātēs un studentu vai mācībspēku apmācības procesā – netika apstiprināta, drīzāk norādīja uz pilnveidošanās iespējām un nepieciešamību.

Mācībspēku viedoklis

Pats galvenais, kā atzīst mācībspēki, ir studentu un pētnieku izpratne, kāpēc tiek veikta citēšana, kāpēc tieši konkrētajā veidā, kas ir plaģiāts un ka tieši citēšanas sistēmas ir tās, kas veicina tā nepieļaušanu. Zinātniskais darbs ir starptautisks, un, ja students vēlas kļūt par atzītu pētnieku, viņam ir jāpieņem zinātniskās komunikācijas nosacījumi, tai skaitā citēšanas principi.

Visi respondenti pilnībā piekrīt aptaujā izteiktajam apgalvojumam, ka dažādās Latvijas Universitātes fakultātēs un studiju programmās tiek lietoti atšķirīgi citēšanas stili, jo nozares ir dažādas, ar dažādām vēsturiskām tradīcijām, un katrā nozarē ir pieņemts kāds dominējošais stils. Citēšanas stilus mācībspēki lielākoties atpazīst, praksē tos pielietojot, taču citēšanas stilu nosaukumiem pievērš maz uzmanības vai arī pretēji – nosaukumu atpazīst, bet nevar pateikt, kas raksturīgs šim stilam.

Studentiem izprast citēšanas nozīmi var palīdzēt akadēmiskais personāls, kas atzīst, ka citēšanas sistēma praktiski jāpielieto precīzi, jo bibliogrāfiskajām norādēm jābūt precīzām un jādod iespēja nepārprotami identificēt citēto avotu, savukārt atsaucēm tekstā jābūt precīzām, lai skaidri varētu saprast, kura atziņa vai dati citēti no cita avota. Intervijās tika izteikts arī viedoklis, ka katram stilam ir savas priekšrocības un trūkumi, plusi un mīnusi, stilus modificējot vai miksējot, zūd jēga izvēlētajā konkrētā citēšanas stila izmantošanai un mērķauditorijai tiek apgrūtināts darbs ar šo materiālu, apgrūtināta materiāla uztveramība un viendabība. Ņemot vērā, ka bibliogrāfiskajām norādēm un atsaucēm rakstu darbā ir papildinformācijas loma, tām jābūt pietiekoši īsām, lai neapgrūtinātu pamatteksta uztveri.

Latvijas Universitātes fakultātēs vērojama gan strikta attieksme attiecībā uz bibliogrāfisko norāžu un atsauču apmācības nepieciešamību, gan pretēja – vairāk paļaujoties uz studentiem, ka viņi, īpaši gadījumā, ja ir nopietnas zinātniskās intereses, paši vēlēšies un meklēs iespējas iemācīties šo būtisko zinātniskās komunikācijas sastāvdaļu.

LU pasniedzēji intervijās neuzsver, ka vajadzētu izmantot dažādus izglītošanās līdzekļus citēšanas principu apguvei, tomēr pastāsta, ka informē par citēšanas stiliem atsevišķos studijuursos, kas vairāk saistīti ar praktisko pētniecību, kā arī materiāli tiek ievietoti e-kursos.

Individuālās konsultācijas LU fakultātēs īpaši rosīgas ir studiju noslēguma darbu izstrādes laikā. Mācībspēki norāda, ka ar katru studiju līmeni studenti sistemātiski attīsta izpratni un prasmes citēšanas jautājumos un gala rezultātā akadēmiskai rakstībai jaunajam pētniekam jāizveidojas kā automātiskām iemaņām. Šādu iemaņu pārzināšana dod pārliecību, ka zinātniskā sabiedrība tevi sapratīs un citi pētnieki spēs piedalīties jaunu sasniegumu veicināšanā, savukārt pašā pētniecības procesā tas ļauj vairāk

pievērsties saturam.

Lai gan lielākā daļa respondentu atzīst, ka citēšanas principu un mērķu izpratne pētnieku un akadēmisko mācībspēku vidū var ietekmēt bibliogrāfisko norāžu sistēmu izmantošanu, tika izteikts arī viedoklis, ka tā ir tehniska/ikdienišķa lieta. Tika konstatēts, ka apmēram 30 % gadījumu no izpētītajiem materiāliem tiek izstrādāti kopēji norādījumi kursa, bakalaura, maģistra un diplomdarbiem. Tas liecina, ka studiju programmās vai fakultātēs pastāv sistēmiska pieeja studentu apmācībā.

Visi respondenti atzina, ka metodiskajos norādījumos jābūt iekļautai informācijai par fakultātē pieņemtajiem citēšanas principiem. Par vienota stila lietošanu nozarē svarīgāk ir, lai citēšana būtu saprotama un godīga, tātad praktiskais izpildījums ir mazāk būtisks kā citēšanas praktiskā nozīme – dot instrumentus, kā nepieļaut plaģiātu radīšanu un veicināt zinātnes augsto mērķu sasniegšanu.

Tika izteikts viedoklis, ka, plānojot pētnieciskā darba izstrādi, ir jāparedz tam pietiekoši daudz laika, jo, piemēram, bibliogrāfiskajās norādēs un atsaucēs neprecizitāte visbiežāk rodas no steigas un paviršības.

Bibliotēkas loma citēšanas principu apgūšanā

Pētījumā meklēta LU Bibliotēkas vieta LU studentu un mācībspēku citēšanas prasmju veicināšanā un tās spēja sniegt šādu pakalpojumu. Bibliotekāri pēc saviem novērojumiem aptaujā min, ka LU gan mācībspēki, gan studenti bibliotēku saskata kā struktūrvienību, uz kuru doties pēc palīdzības citēšanas jautājumos.

Pētījumā iegūtie dati ļauj secināt, ka, lai gan LU Bibliotēka piedāvā informācijpratības apmācības, kurās ietverta arī informācija par bibliogrāfisko norāžu un atsauču principiem, un par šo pakalpojumu lielākā daļa bibliotekāru zina, tomēr viņu informētība un zināšanas nav pietiekošas, lai šo informāciju varētu tālāk nodot LU studentiem un mācībspēkiem. Savukārt, mācībspēki intervijās atzinuši, ka nezina, ko bibliotēka piedāvā citēšanas principu apguves veicināšanai, un nesaskata, ka bibliotēka ir tā, kas ar tādu apmācību varētu aktīvi nodarboties. Tātad, lai gan bibliotēka ir viena no būtiskākajiem informācijas elementiem universitātes sistēmā, mācībspēki nesaskata, ka tā varētu sniegt un sniedz pakalpojumus saistībā ar citēšanas principiem.

Lielais negatīvo atbilžu pārsvars – 72 % – uz jautājumu, vai bibliotēkas apmācībā piedāvā apgūt citēšanas stilus atbilstoši fakultātes prasībām noslēguma darbu izstrādei, ļauj secināt, ka LU Bibliotēkas informācijpratības apmācībās ir ietverta vispārīga informācija par citēšanas jautājumiem un ka tā nav saskaņota ar konkrētu fakultāšu prasībām un vajadzībām.

Respondenti atbildēja, ka viņi nav iesaistīti procesos LU fakultāšu darbā citēšanas principu, prasību vai to apraksta izstrādē.

Salīdzinot ar mācībspēku rezultātiem citēšanas stilu atpazīšanā, jāsecina, ka pasniedzēji ir saskārušies ar vairāk citēšanas stiliem nekā bibliotekāri.

LU Bibliotēkas darbinieki nevar pilnvērtīgi sniegt pakalpojumu – citēšanas pārzināšanu – studentiem un mācībspēkiem, jo pietrūkst pieredzes un viņi ir nepietiekami informēti, taču risinājums būtu sadarbības veicināšana ar akadēmisko personālu, arī studentiem, lai zinātu, kas viņiem nav skaidrs, kas sagādā lielākās problēmas.

Studiju noslēguma darbu izstrādāšanas metodiskie noteikumi

Studenti jau pirmajā studiju gadā var iepazīties ar metodiskajiem norādījumiem un lekcijām, kas veltītas zinātniskajai komunikācijai un akadēmiskajam rakstības stilam.

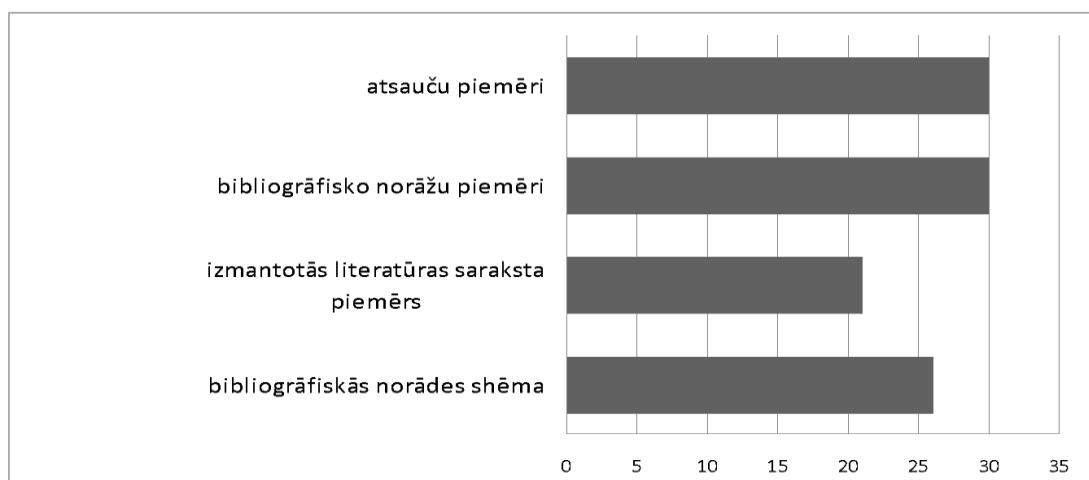
Latvijas Universitātes fakultātes studiju izstrādāšanas un aizstāvēšanas metodisko

norādījumu saturs attiecībā uz citēšanas principiem ir dažāda pilnīguma pakāpē. Tajos tiek rekomendēts izmantot konkrētus, nozarē izplatītus citēšanas stilus, atsevišķos gadījumos nosaukti un raksturoti konkrēti citēšanas stili. Konkrēts stils tika minēts vairāk nekā pusē gadījumu. Kopumā tika norādītas citēšanas sistēmas: LVS ISO 690, LVS ISO 690-2, Hārvardas stils, Amerikas Moderno valodu asociācijas sistēma, APA, IEEE, ACS Style Guide. Tie visi ir pasaulē bieži izplatīti citēšanas stili.

Metodiskos norādījumos dota arī vispārīga informācija, tāda, kas raksturo citēšanas nepieciešamību, vietu zinātniskajā informācijas apmaiņā, prasības, kādas jāievēro, atsevišķos gadījumos sniedzot vairāk informācijas par plaģiātu. Viena no prasībām noslēguma darba ietvaros ir lietot vienotu citēšanas stilu, kas minēts vienā trešdaļā no analizētajiem norādījumiem.

Praktiski atsauču un bibliogrāfisko norāžu pieraksta formu vislabāk ir apgūt, redzot piemērus. Metodisko norādījumu analīze ļāva secināt, ka lielākajā daļā piemēri ir doti (sk. 1. att.). Tikai vienā gadījumā neviena veida piemērs nav dots.

Izmantotās literatūras saraksta piemēri sniegti mazāk gadījumos – 21 –, kas liecina ka gandrīz trešajā daļā metodisko norādījumu studenti nevar iepazīties ar izmantotās literatūras saraksta kopainu un principu, kā prasīts kārtot un noformēt bibliogrāfiskās norādes. Uzskatāms paraugs ir bibliogrāfiskās norādes shēma, kurā atainota sistēma, kādā kārtojami aprakstelementi. Metodiskajos norādījumos shēmas tiek ievietotas 79 % gadījumu. Divos metodiskajos norādījumos shēma ir pat uzzīmēta.

1.att. Salīdzinājums pa citēšanas principu piemēru veidiem

Vienā no maģistra darbu metodiskajiem norādījumiem izveidots pielikums «Potenciālie maģistra darba kļūdu un problēmu avoti», kurā starp 15 uzskaitītajām tipiskajām kļūdām un to nepieļaušanas risinājumiem sešas saistītas ar citēšanas principu pielietojuma zināšanām un prasmēm.

Mūsdienās aktuāli kļuvuši tiešsaistes elektroniskie informācijas resursi, tāpēc, veicot kontentanalīzi, kā viens no kritērijiem tika izvēlēts, vai metodiskajos norādījumos tiek doti piemēri elektronisko izdevumu bibliogrāfiskajam aprakstam. Rezultāti bija pozitīvi, gandrīz visos metodiskajos norādījumos tika doti šādi piemēri.

Automatizētie citēšanas rīki

Pētījumā tiek pievērsta uzmanība arī automatizēto citēšanas rīku pielietojumam Latvijas Universitātē. Noskaidrots, ka pasniedzēju pieredze automatizēto citēšanas pārvaldnieku lietošanā ir dažāda un viedoklis par to, vai vajadzētu veicināt, lai studenti

tos izmantotu, ir pretrunīgs. Kā pozitīvas īpašības viņi nosauca iespēju glabāt pdf datnes, organizēt savus materiālus, pēc nepieciešamības atbilstošā citēšanas stilā izgūt bibliogrāfiskos sarakstus, kā arī apmainīties ar informāciju un komunicēt ar citiem pētniekiem. Mācībspēki uzskata, ka primāri studentiem ir jārada izpratne par citēšanas principiem, bet automatizētu risinājumu izmantošana to var traucēt, jo tad zūd praktiska nepieciešamība iedziļināties citēšanas sistēmā.

Tikai vienā no studiju darba izstrādes metodiskajiem norādījumiem sniegta informācija par automatizēto citēšanas rīku iespējām.

Autore uzskata, ka studentiem ir vērtīgi gūt priekšstatu par jaunāko tehnoloģiju risinājumiem, jo tas atvieglo un palīdz organizēt pētniecisko darbību mūsdienu straujajā laikmetā. Mācībspēki, kuriem bijusi maza saskare ar automātiskiem citēšanas rīkiem vai tās nav bijis nemaz, labprāt apgūtu prasmes tos izmantot.

Bibliotekāru informētība par automatizētiem rīkiem kopumā ir vāja, tāpēc nepieciešams to uzlabot, lai varētu konsultēt studentus un pasniedzējus.

Secinājumi

1. Dažādie citēšanas stili iekļaujas citās lielākās informācijas un komunikācijas apmaiņas sistēmās, kas vēl vairāk palielina to nozīmi zinātnē.
2. Metodisko norādījumu saturs attiecībā uz citēšanas principiem ir dažāda pilnīguma pakāpē.
3. Bibliotēka var dot ieguldījumu citēšanas principu zināšanu un prasmju celšanai.
4. Būtiski ir noskaidrot studentu viedokli un novērtēt prasmes citēšanas principu pielietošanā.
5. Bibliogrāfisko norāžu un atsauču praktiskajā pielietošanā vērtīgi pievērsties mūsdienu tehnoloģiju iespējām.

Izmantoto informācijas avotu saraksts

1. Blaine, Peden F. Teaching the importance of accuracy in preparing references / Peden F. Blaine // Teaching of psychology. – 1991. – Vol.18, issue 2. – P.102-105. – Available: <http://web.ebscohost.com/ehost/pdfviewer/pdfviewer?sid=c1ff5494-f486-461a-9772-ec05d7c3c712%40sessionmgr4005&vid=9&hid=4112>
2. Liu, Mengxiong. The citation process in scientific communication : an analysis of citer motivation and citation characteristics of Chinese physicists : [dissertation]. – [Ann Arbor : University of Michigan, 1990]. – Available: <http://search.proquest.com/docview/303840166/previewPDF?accountid=27169>
3. Mūze, Baiba, Pakalna, Daina, Kalniņa, Iveta. Bibliogrāfiskās norādes un atsauces : metodiskais līdzeklis / Baiba Mūze, Daina Pakalna, Iveta Kalniņa ; LU Akadēmiskais apgāds. – Rīga, 2005. – 133 lpp.
4. Nicolaisen, Jeppe. Citation analysis / Jeppe Nicolaisen // Annual review of information science and technology. – 2007. – [Vol.]41. – P.609-641. – Available: <http://cominfo.rutgers.edu/~tefko/Courses/e530/Readings/Nicolaisen%20citation%20analysis%20ARIST%202008.pdf>.
5. Pakalna, Daina. Bibliometrijas un vebometrijas lietojums augstskolu darbības novērtēšanā / Daina Pakalna // Informācija un sabiedrība. – 2010. – Nr.1. – 68-80.lpp. – Pieejams:

- http://dspace.lu.lv/dspace/bitstream/handle/7/180/Informacija-un-sabiedriba_Nr1_2010-.pdf;jsessionid=F6D58987FE2ECD743BC3DD35EDB0C3CB?sequence=1
6. Park, Sarah, Mardis, Lori A., Ury, Connie Jo. I've lost my identity - oh, there it is ... in a style manual : teaching citation styles and academic honesty / Sarah Park, Lori A. Mardis, Connie Jo Ury // Reference services review. - Vol.39, issue 1. - P. 42-57. - Available: [10.1108/00907321111108105](https://doi.org/10.1108/00907321111108105).
  7. Rozenberga, Gita. Citēšanas principi Latvijas Universitātē : maģistra darbs / Gita Rozenberga ; LU. Sociālo zinātņu fak. Informācijas un bibliotēku studiju nod. - Rīga, 2013. - 132 lp.
  8. Van Note Chism, Nancy, Weerakoon, Shrinika. APA, Meet Google : graduate students' approaches to learning citation style / Nancy van Note Chism, Shrinika Weerakoon // Journal of the scholarship of teaching and learning. - 2012. - Vol.12, issue 2. - P.27-38. - Available: <http://www.eric.ed.gov/PDFS/EJ978905.pdf>.
  9. Williams, R.B. Citation systems in the biosciences : a history, classification and descriptive terminology / R.B. Williams // Journal of Documentation. - 2011. - Vol.67, issue 6. - P.995-1014. - Available: <http://dx.doi.org/10.1108/00220411111183564>.
  10. Zaicevs, Juris. Google Scholar kā zinātnieku citējamības indeksu noteikšanas līdzeklis : maģistra darbs / Juris Zaicevs ; LU. Datorikas fakultāte. - Rīga, 2012. - 74 lp.